

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

VICERECTORAT D'ART, CIÈNCIA,
TECNOLOGIA I SOCIETAT

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

ÀREA DE LA UNIVERSITAT SÈNIOR

2n CURS
GRAU SÈNIOR UPV
CAMPUS DE VERA (VALÈNCIA)

PROGRAMA 2023-2024

25
ANYS

UNIVERSITAT SÈNIOR UPV
1999-2024

GRAU SÈNIOR UPV

Consta de quatre cursos (1r, 2n, 3r i 4t) que s'aniran desenvolupant fins a obtenir el títol de GRAU SÈNIOR UPV.

DESENVOLUPAMENT DE LA DOCÈNCIA

Període lectiu: del 17 d'octubre al 13 de juny del 2024

Horari: dimarts i dijous a la vesprada

ÍNDIX D'ASSIGNATURES

Els afectes en l'adultesa tardana: comprenent les nostres relacions i integrant les nostres pèrdues	4
Introducció a l'astronomia i l'astrofísica	6
Nutrició, aliments tradicionals i agroecologia	8
L'impacte de l'activitat humana sobre el medi ambient	11
De l'àbac a la calculadora. Breu introducció a les tècniques de càlcul	12
Arquitectura de la ciutat de València (del Renaixement a la modernitat)	13
Història de l'art valencià. Visions artístiques i culturals	14
Paisatgisme contemporani. Reptes i tendències del disseny actual	16
Introducció a l'evolució humana	17

ELS AFECTES EN L'ADULTESA TARDANA: COMPRENENT LES NOSTRES RELACIONS I INTEGRANT LES NOSTRES PÈRDUES

Mª JOSÉ CANTERO LÓPEZ

Objectiu del curs

Aquest curs té com a objectius els següents:

- 1) Donar a conèixer les diferents maneres d'estimar (de vinculació).
- 2) Promoure la reflexió de l'estudiant sobre les seues relacions afectives.
- 3) Analitzar els factors que faciliten i dificulten el procés de dol.
- 4) Incidir en la importància d'acceptar i integrar les pèrdues com un aspecte rellevant en la promoció del benestar de les persones majors.

Resum del curs

Sentir-se volgut, escoltat i comprès és una necessitat a qualsevol edat, però es fa especialment evident en la vellesa, quan es produeix la deterioració física i cognitiva i les pèrdues d'éssers estimats se succeeixen. Aquest curs pretén que l'estudiant reflexione sobre la seua manera d'estimar i relacionar-se, identifique les seues fortaleses i adquireisca recursos per a afrontar les seues possibles pèrdues.

Temari i desenvolupament del curs

La capacitat d'estimar i ser estimat, de cuidar i ser cuidat, i la necessitat de contacte i de vinculació amb els altres són trets inherents a l'ésser humà. Aquest curs analitza com ens vinculem, quina qualitat pot tenir aquesta vinculació en els adults i com influeix en les nostres relacions, i quins són els factors que faciliten o dificulten el procés de dol. El curs s'organitza al voltant de dos temes:

Tema 1. Els vincles afectius en la vida adulta i la vellesa

Aquest tema aclareix conceptes bàsics sobre els vincles afectius i analitza el complex món de les relacions afectives adultes amb la finalitat que els/les estudiants identifiquen les seues fortaleses i dificultats relacionals. S'hi pretén donar resposta a les qüestions següents: de quina manera la meua història de vida (infantesa, adolescència, adulta) influeix en la forma que tinc de relacionar-me en l'actualitat? Quins són els tipus d'afecte adult i quines característiques tenen? Es pot canviar la forma que tenen els adults d'entendre i viure les relacions?

Tema 2. La pèrdua afectiva: el dol

Aquest tema analitza la forma com les persones afronten el dol per la pèrdua d'un ésser estimat, un dels successos de major impacte en el desenvolupament personal. El tema intenta donar resposta a les qüestions següents: què és un procés de dol normal i a quines tasques ha de fer front qui el pateix? Quines són les característiques del dol en la vellesa, quan la soledat, les pèrdues múltiples i l'acceptació de la imminència de la pròpia mort constitueixen aspectes que cal destacar?

Metodologia docent

S'emprarà una metodologia activa i participativa, en la qual es combinaran classes expositives amb la realització d'activitats pràctiques que possibiliten que l'estudiant connecte els continguts teòrics amb les seues experiències i vivències personals.

INTRODUCCIÓ A L'ASTRONOMIA I L'ASTROFÍSICA

JUAN FABREGAT LLUECA

Els fonaments de l'astronomia clàssica i els descobriments recents de l'astrofísica, incloent els exoplanetes, la matèria i les energies fosques, i les ones gravitacionals.

Objectiu del curs

L'objectiu és doble. En primer lloc, revisar els conceptes de l'astronomia clàssica, incidint en els aspectes que més han influït en la societat, com ara el mesurament del temps, el calendari i la navegació. I en segon lloc, exposar els desenvolupaments més recents de l'astrofísica moderna i presentar la visió actual que la ciència té de l'univers.

Resum del curs

El curs consta de dues parts. En la primera s'exposen els conceptes de l'astronomia clàssica, que inclouen la descripció dels moviments de la Terra i els moviments aparents dels astres al cel. En la segona es presenta la visió del cosmos que aporta l'astrofísica moderna, relativa a la composició del sistema solar, la formació i evolució de les estrelles i l'estructura i contingut de l'univers.

Temari i desenvolupament del curs

Sessió 1. Conèixer el cel (I): la forma i els moviments de la Terra; els elements de l'esfera celeste; els eclipsis; les estacions.

Sessió 2. Conèixer el cel (II): el temps i el calendari; les coordenades astronòmiques.

Sessió 3. La navegació astronòmica: la navegació costanera i oceànica; la determinació de la latitud; el problema de la longitud; cronòmetres nàutics i sextants.

Sessió 4. El sistema solar: el Sol; planetes i satèl·lits; cossos menors; cometes; la vida al sistema solar.

Sessió 5. La vida de les estrelles: la formació i l'evolució de les estrelles; estadis finals: nanes blanques, estrelles de neutrons i forats negres; enriquiment químic de l'univers i l'origen de la vida.

Sessió 6. Exoplanetes: el descobriment dels planetes extrasolars; superterres; planetes habitables; la vida a l'univers.

Sessió 7. Cosmologia (I): l'estructura de l'univers; el model de la gran explosió.

Sessió 8. Cosmologia (II): la història de l'univers; matèria i energia fosques; les ones gravitacionals.

NUTRICIÓ, ALIMENTS TRADICIONALS I AGROECOLOGIA

Mª DOLORES RAIGÓN JIMÉNEZ

La importància que el model agroecològic té per a la producció d'aliments respectuosos amb el medi ambient i de qualitat, sense presència de tòxics i equilibrats nutricionalment.

Objectiu del curs

La producció d'aliments no implica només obtenir alts rendiments, sinó preparar aliments que continguem proteïnes, carbohidrats, àcids grassos, enzims, vitamines, fibres, minerals i substàncies riques en antioxidants que siguen per si mateixos suficients per a la nutrició i, per tant, per a mantenir i millorar la vida. Amb aquest curs es pretén formar l'estudiant sobre la importància del sistema de producció agrari i la relació que manté amb la qualitat dels aliments i els criteris imperants en l'agricultura convencional. Per això, l'agricultura ecològica apareix com a alternativa, que ha de fer-se realitat tenint en compte dos factors fonamentals: el respecte a l'entorn natural i la producció d'aliments de qualitat, valor nutricional i compliment dels criteris de salubritat elevats.

Resum del curs

La producció agroecològica es desenvolupa avui dia amb rapidesa a conseqüència dels valors afegits que els consumidors perceben en el moment de la compra d'aquesta mena d'aliments, i que estan relacionats amb la preservació del medi ambient, la qualitat nutricional, la salubritat i el sabor. L'objectiu del curs és posar en valor i conèixer el sistema productiu ecològic, així com les repercussions que té en la dieta a través de l'alimentació sostenible i ecològica.

Temari i desenvolupament del curs

1. **Influència de les pràctiques agrícoles, ramaderes i de transformació en la presència de substàncies químiques perjudicials en els aliments.** Duració: 3 h.

La producció agropecuària té uns efectes profunds en el medi ambient en conjunt. És la principal font de contaminació de l'aigua per nitrats, fosfats i plaguicides. També és la major font antropogènica de gasos responsables de l'efecte hivernacle, metà i òxid nítrós, i contribueix en gran manera a altres tipus de contaminació de l'aire i de l'aigua. Els mètodes agrícoles, forestals i pesquers, i la importància que tenen en la transformació, són les principals causes de la pèrdua de biodiversitat del planeta, amb conseqüències notables sobre l'alimentació.

- 1.1. Agricultura i elaboració d'aliments. Impactes i contaminants
- 1.2. Efectes dels nitrats
- 1.3. Efectes dels plaguicides

2. **Agroecologia. Bases i principis.** Duració: 3 h.

L'agroecologia com a enfocament científic sorgeix per a donar resposta a la crisi ecològica, davant dels greus problemes mediambientals i socials generats pels models de producció agropecuària intensius.

- 2.1. Agroecologia. Definició i concepte
- 2.2. Agroecologia i maneig de sòls

3. **Relació entre les pràctiques agrícoles ecològiques i la composició nutricional dels aliments i la salut.** Duració: 3 h.

L'agricultura ecològica pretén redefinir el sistema de producció agrari de manera que empre òptimament els recursos naturals, sense fer ús d'elements químics que puguen deixar residus perjudicials per a la salut o el medi ambient.

- 3.1. Qualitat agroalimentària
- 3.2. Qualitat dels aliments ecològics versus els convencionals

3.3. Els aliments ecològics d'origen ramader

4. Mètodes tradicionals versus industrialitzats en la composició bromatològica. Duració: 3 h.

El que té un paper determinant en la qualitat i la seguretat alimentàries no és només la producció de matèries primeres, sinó també la manera com aquestes matèries s'elaboren. El 80% de la ingesta és d'aliments elaborats.

- 4.1. La transformació d'aliments
- 4.2. Les conserves tradicionals
- 4.3. Qualitat dels aliments transformats ecològics versus els convencionals

L'IMPACTE DE L'ACTIVITAT HUMANA SOBRE EL MEDI AMBIENT

MARIA AGUAS VIVAS PACHES GINER

Objectiu del curs

L'objectiu de l'assignatura és analitzar els impactes ambientals sobre el medi ambient de les principals activitats humanes: agricultura, enginyeria, ramaderia, pesca, mineria, recursos forestals i enginyeria.

Resum del curs

En el curs s'aborden els efectes ambientals de les principals activitats humanes i com podem valorar-los de manera adequada. A més, es detallen les principals mesures preventives, correctores i compensatòries per a cadascuna d'aquestes activitats, amb exemples reals.

Temari i desenvolupament del curs

Totes les activitats que l'ésser humà exerceix (agricultura, pesca, ramaderia, mineria, enginyeria, turisme, etc.) tenen un efecte ambiental en l'entorn que pot ser positiu/negatiu, puntual/permanent, directe/indirecte, etc. La valoració d'aquests efectes determina el tipus d'impacte ambiental que tindrà l'activitat i, per tant, les mesures preventives i correctores que hi hem d'aplicar per a garantir la sostenibilitat del medi.

1. Impacte ambiental en l'agricultura, la pesca/aqüicultura, la ramaderia, l'enginyeria i el turisme.
2. Principals mesures correctores, mitgadores i compensatòries per a l'agricultura, la pesca, la ramaderia, l'enginyeria i el turisme.
3. Exemples reals: avaluació ambiental d'aeroports a Espanya; mesures a la presa de La Breña II; pla de vigilància ambiental de les piscifactories, etc.

DE L'ÀBAC A LA CALCULADORA. BREU INTRODUCCIÓ A LES TÈCNiques DE CÀLCUL

EMILIO DEFEZ CANDEL

Objectiu del curs

Ensenyar als alumnes algorismes de càlcul que no solen ensenyar-se a les nostres escoles, així com l'evolució de diversos instruments de càlcul, des de l'àbac fins a la calculadora electrònica.

Resum del curs

El gran Gottfried Leibniz deia que "És indigne d'homes excel·lents perdre hores com a esclaus en el treball del càlcul...". La necessitat, però, de dur a terme aquests càlculs ha portat diferents cultures a desenvolupar tècniques i instruments per a fer-los; l'objectiu d'aquesta assignatura és mostrar-ne alguns. S'hi combinen les explicacions dels diferents mètodes i tècniques amb vídeos explicatius i un taller pràctic d'activitats.

Temari i desenvolupament del curs

- 1) Diferents cultures... diferents mètodes de multiplicació
- 2) Contribucions de Neper i variants. Regles de càlcul
- 3) Arriben les màquines mecàniques. De Pascal a Torres Quevedo
- 4) La joia del càlcul purament mecànic: la Curta.
- 5) Arriba l'electrònica. Ordinadors i calculadores científiques.

L'ARQUITECTURA DE LA CIUTAT DE VALÈNCIA (DEL RENAIXEMENT A LA MODERNITAT)

DAVID NAVARRO CATALÁN

L'estudiant continuarà el procés d'aprenentatge sobre la història de l'arquitectura de la ciutat a través de les nocions bàsiques de les etapes artístiques posteriors a l'edat mitjana. S'elaborarà un panorama dels contextos històrics successius tot estudiant-ne els exemples més destacats. El període estudiat abastarà des del s. XVI fins al s. XX.

Objectiu del curs

Adquirir els coneixements que permeten a l'estudiant comprendre millor l'arquitectura clàssica i contemporània de la seua ciutat, així com les característiques i la història dels principals monuments d'aquest període.

Resum del curs

L'anàlisi del període renaixentista condueix a l'estudi de l'important patrimoni barroc de la ciutat. Després del segle XVIII, s'aborda l'estudi de l'ampli conjunt d'arquitectura historicista i modernista de la ciutat per a finalitzar amb el nou llenguatge de la modernitat.

Temari i desenvolupament del curs

1. La introducció del nou llenguatge renaixentista i el Renaixement ple
2. Les grans fàbriques del cinc-cents: Sant Miquel dels Reis i el Col·legi del Patriarca
3. El decorativisme barroc i la renovació de velles estructures
4. El desenvolupament del ram d'obrer de vila i la Basílica dels Desemparats
5. L'arquitectura academicista
6. Historicismes i eclecticismes
7. L'arquitectura *art nouveau*
8. El nou llenguatge racionalista

HISTÒRIA DE L'ART VALENCIÀ. VISIONS ARTÍSTIQUES I CULTURALS

REYES BELVIS BAÑÜLS

Objectiu del curs

- Aproximació als períodes de la història de l'art valencià.
- Conèixer les transformacions artístiques en diferents camps i descobrir les claus per al seu estudi i coneixement.
- Aconseguir analitzar d'una forma contextualitzada les diferents manifestacions artístiques, tenint una idea clara i recognoscible transformada per mitjà de les obres exposades.

Resum del curs

El curs "Història de l'art valencià" ens aportarà noves visions artístiques i culturals, per mitjà d'un recorregut per diverses etapes artístiques i disciplines: arquitectura, escultura, pintura, il·lustració, cartellisme...

Coneixerem els seus grans protagonistes, per a descobrir com van influir en les manifestacions artístiques i així van aportar un nou panorama artístic, social i cultural que constitueix un element fonamental per a entendre la nostra història.

En el curs farem ús de diferents recursos audiovisuals per a introduir-nos en el context social i cultural de les diverses etapes artístiques de la història de l'art valencià, i comprendre'n l'evolució i els diferents esdeveniments que en van marcar la història.

Temari i desenvolupament del curs

1. Noves concepcions. Arquitectura i urbanisme
València, una ciutat moderna i oberta
2. Mirades modernistes. Pintura-escultura-arquitectura
La gran època del modernisme valencià
3. Pintura valenciana. Artistes del canvi
L'expressió del color
La petjada de Sorolla
Pinazo. La modernitat
4. Relacions amb les avantguardes
1928-1939: primera renovació
Moviments avantguardistes
5. Renovació artística
Grup Z – Grup Parpalló
Estampa Popular Valenciana – Equip Crònica
Equip Realitat
6. Panorama contemporani de l'art valencià. Nova plasticitat. Art actual
S. xx-xxi. Dels moviments col·lectius a la individualitat

PAISATGISME CONTEMPORANI: REPTES I TENDÈNCIES DEL DISSENY ACTUAL

IGNACIO DÍEZ TORRIJOS (coordinador)
ANNA BONET ASENSI

Objectiu del curs

Mostrar les tendències actuals avui dia en el disseny paisatgístic a través de projectes internacionals, a Espanya i a la Comunitat Valenciana. Donar a conèixer els reptes que s'aborden en el paisatgisme des del context ambiental i cultural.

Resum del curs

En l'assignatura es mostraran exemples de com es pot recuperar el caràcter de llocs que han perdut la seua essència. Les recopilacions de projectes seleccionats il·lustren casos singulars de millora del paisatge a través de propostes innovadores. Es tracta de fer una aproximació al sentit de l'actuació paisatgística, és a dir, al fi últim de revalorar l'espai. Incrementar la sostenibilitat del disseny, incorporar la percepció social o recuperar la memòria del lloc són alguns dels reptes que comparteixen gran part de les actuacions de l'actualitat.

Temari i desenvolupament del curs

Tema 01. Reptes i dilemes

Tema introductor a la situació actual del paisatgisme.

Tema 02. Sòl i relleu

Casos singulars en els quals es recuperen les condicions del terreny per a millorar el paisatge.

Tema 03. Aigua. Rius i costes

Casos singulars en els quals es millora el caràcter de rius i costes atès el dinamisme del paisatge.

Tema 04. Sistemes del verd

Casos singulars que mostren com es pot introduir el verd a la ciutat.

INTRODUCCIÓ A L'EVOLUCIÓ HUMANA

NATURA I CULTURA
JOSÉ ALBANO LÓPEZ LÓPEZ

Objectiu del curs

Conèixer les bases del procés d'evolució humana des dels primers homínids fins a l'actualitat, distingint entre si les diferents espècies i les diferents visions de la història evolutiva.

Resum del curs

Bases, processos i teories evolutives: ciència i creença. La família *Hominidae*, els homínids i les seues diferències amb altres primats. Descobrirem els antecessors del nostre gènere, des del *Sahelanthropus* fins als *Paranthropus*, i analitzarem l'aparició del gènere *Homo sp.* (innovació i adaptació), la seua distribució i les seues característiques, tot distingint els cranis de diferents espècies. El pas al neolític i com hem arribat dels gens als mems amb una visió ètica: de l'*Homo sapiens* a l'*Homo moralis*.

Temari i desenvolupament del curs

Introducció i objectiu. Els descobriments de fòssils d'homínids l'última dècada a la península Ibèrica, com ara els d'Atapuerca (Burgos), han despertat l'interès de la societat per l'evolució humana. Com a conseqüència, s'han posat en marxa el Museu de l'Evolució Humana i nombroses exposicions, conferències i activitats.

El curs pretén introduir-nos en la història de la gènesi de la nostra espècie. S'hi treballen les idees bàsiques que ens permetran situar-nos davant la gran quantitat d'informació que proporcionen avui els mitjans sobre les nombroses espècies que formen part de l'evolució humana.

Metodologia. El curs es reforça amb audiovisuals en PowerPoint, vídeos i diferents elements: llibres antics, rèpliques de fòssils d'homínids de les diferents espècies (de Bone Clones Inc.) presents en l'evolució humana (*Australopithecus afarensis*; *Australopithecus africanus*; *Paranthropus boisei* i *P. aethiopicus*; *Homo erectus*, *H. ergaster*; *Homo habilis*; *Homo antecessor*, *H. rhodesiensis*, *H. heidelbergensis*; *Homo neanderthalensis*; *Homo sapiens...*), facsímils de pintures llevantines, figuretes de l'art prehistòric, experiències i altres elements.

Temari

Sessió 1. Introducció i conceptes bàsics sobre evolució i antropologia. Processos i teories evolutives: ciència i creença. Som l'espècie perfecta?

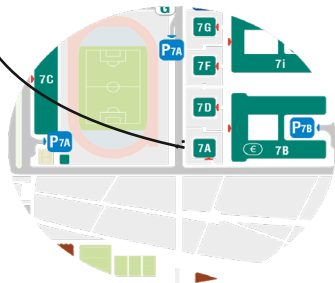
Sessió 2. Des de l'origen de l'univers fins a l'aparició de la família *Hominidae*. El clade de l'ordre primats i factors per a la seua aparició. Hominins: origen i evolució. Característiques morfològiques. Diferències amb altres primats: què ens va fer humans?

Sessió 3. Els pre-*Homo*: cronologia, distribució i característiques biològiques i ecològiques (*Sahelanthropus*, *Orrorin*, *Adipithecus*, *Australopithecus*, *Paranthropus...*). Pràctica i comparatives cranials.

Sessió 4. L'aparició del gènere *Homo sp.* Innovació, adaptació i processos emergents. Característiques, distribució, espècies, cronologia i expansió del gènere *Homo sp.*

Sessió 5. Distinció entre cranis de diferents espècies. La dieta en el procés d'hominització. Neandertals i *sapiens*. Conèixer Atapuerca.

Sessió 6. Del paleolític al neolític. La civilització i el futur de la humanitat. A més dels gens, els mems. Evolució i ètica: de l'*Homo sapiens* a l'*Homo moralis*.

SEU DE LA UNIVERSITAT SÈNIOR

Camí de Vera, s/n
Edifici 7A, 1a planta
46022 València
96 387 98 00 / 96 387 98 54

u-senior@upv.es

<http://www.upv.es/entidades/AUS/>

<https://es-es.facebook.com/seniorupv/>

<https://www.instagram.com/upvsenior/>

<https://twitter.com/upvsenior>

HORARIS D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT

D'octubre a maig

Matins de dilluns a divendres de 10.30 a 12.30 hores

Vesprades de dilluns a dijous de 16.30 a 18.30 hores

Juny, juliol i setembre

Matins de 10.30 a 12.30 hores

Col·labora:

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria de Educació,
Universitats i Empleo

**UNIVERSIDAD
SÈNIOR**

UPV